

This project is funded by the European Union
Ovaj projekat finansira Evropska unija

RASPODJELA MOĆI U BiH MEDIJIMA

2017. godina

Uvodne napomene

U okviru projekta „Mapiranje ljudskih prava u medijima promatrajući položaj građana, ranjivih slojeva društva i medijske zajednice“ planirano je da se svake godine sprovede po jedno istraživanje među novinarima u Bosni i Hercegovini s ciljem utvrđivanja njihovog položaja u medijima.

U 2017. godini, ujedno i prvoj godini, istraživanje je urađeno na uzorku od 242 ispitanika. Pošto se radi o vrlo specifičnoj populaciji, odlučili smo se na online anketu, jer na taj način smo sačuvali njihovu anonimnost, učinili smo im upitnik lakše dostupnim i dali mogućnost da na njega odgovaraju onda kada im obaveze to dozvoljavaju i nezavisno od mjesta gdje se nalaze.

Istraživanje je sprovedeno u periodu od novembra 2017. do januara 2018. godine na uzorku od 242 novinara u Bosni i Hercegovini. Upitnik je poslat na e-mailove više od 500 novinara u kojem smo objasnili ciljeve istraživanja, način popunjavanja ankete i link na kojem se nalazila online anketa.

Tabela 1. Pol ispitanika

	N	%
Muškarac	104	43,0
Žena	130	53,7
Odbija	8	3,3
Total	242	100,0

Kao što smo ranije kazali na upitnik je odgovorilo 242 ispitanika, od toga 104 (43%) muškarca i 130 (53,7%) žena, dok je 8 (3,3%) ispitanika odbilo dati odgovor.

Tabela 2. Starost ispitanika

	N	%
20-30	64	26,6
31-40	66	27,3
41-50	51	21,0
51 +	47	19,4
Odbija	14	5,8
Total	242	100,0

U okviru uzorka najviše je ispitanika starosti od 31 do 40 godina 66 (27,3%), potom onih starosti od 20 do 30 godina 64 (26,6%). Slijede novinari starosti od 41 do 50 godina 51 (21,0%) i stariji od 51 godine 47 (19,4%). Na ovo pitanje nije odgovorilo 14 ispitanika ili 5,8%.

Tabela 3. Obrazovanje ispitanika

	N	%
Odbija	4	1,7
Srednja škola 3. stepen	2	,8
Srednja škola 4. stepen	30	12,4
Viša škola	22	9,1
Visoka škola	141	58,3
Magisterij/ doktorat	43	17,8
Total	242	100,0

Među ispitanicima je najviše onih sa završenim fakultetom 141 (58,3%), dok njih 43 (17,8%) ima završen magisterij ili doktorat. Višu školu imaju 22 (9,1%) ispitanika, a srednju školu 32 (13,2%). Na ovo pitanje nije odgovorilo 1,7% novinara koji su učestvovali u istraživanju.

Tabela 4. S obzirom na vlasničku strukturu medija, ispitanici rade u:

	N	%
Inostranom dopisništvu	6	2,5
Javnom servisu	45	18,6

Lokalnom mediju u vlasništvu lokalne zajednice	33	13,6
Privatnom mediju	119	49,2
Nešto drugo	36	14,9
Odbija	3	1,2
Total	242	100,0

Najveći broj ispitanika dolazi iz privatnih medija 119 (49,2%), a slijede javni servis 45 (18,6%), lokalni mediji u vlasništvu lokalne zajednice 33 (13,6%). Upitnik je popunilo i 6 (2,5%) novinara iz inostranih dopisništava, dok je njih 36 (14,9%) dalo odgovor „nešto drugo“.

Tabela 5. Kada je u pitanju vrsta medija, ispitanici rade u sljedećim medijima:

	N	%
Nešto drugo	43	17,8
Odbija	4	1,7
Časopisi	12	5,0
Dnevne novine u javnom vlasništvu	1	,4
Dnevne novine u privatnom vlasništvu	22	9,1
Portal u privatnom vlasništvu	48	19,8
Portal javni servis	9	3,7
Privatna radio stanica	12	5,0
Privatna televizija	25	10,3
Radio javni servis	31	12,8
Televizija javni servis	35	14,5
Total	242	100,0

Od ukupnog broja ispitanika njih 66 (27,3%) radi u javnim servisima, 35 (14,5%) na televiziji i 31 (12,8%) na radiju. U printanim medijima radi 35 (14,5%) ispitanika, dok 57 (23,5%) radi na nekom od portala. Na televiziji radi 60 ispitanika (24,8%), a na radiju 43 (17,8%).

Tabela 6. Broj radnih sati ispitanika u toku sedmice

	N	%
Manje od 20 sati	30	12,3
Od 21 do 39 sati	17	7
40 sati	88	36,4
Od 41 do 50 sati	53	21,9
51 i više	18	7,3
Odbija	33	13,6
Total	242	100,0

Najveći broj novinara, njih 88 (36,4%) radi 40 sati sedmično, dok njih 53 ili 21,9% radi između 41 i 50 sati. Više od 50 sati sedmično radi njih 18 (13,6%), dok je jednak procenat 7% onih koji rade između 21 i 39 sati. Manje od 20 sati sedmično radi 30 ili 12,3% novinara koji su učestvovali u istraživanju.

Tabela 7. Radni status ispitanika u medijima u kojima su zaposleni

	N	%
Honorarni saradnik	51	21,1
Pripravnik	4	1,7
Volonter	9	3,7
Stalno zaposlen	149	61,6
Nešto drugo	25	10,3
Odbija	4	1,7
Total	242	100,0

Skoro dvije trećine ispitanika 149 (61,6%) je stalno zaposleno, dok njih 51 (21,1%) ima status honorarnog saradnika. Interesantno je da je 25 novinara (10,3%) na ovo pitanje dalo odgovor „nešto drugo“.

Tabela 8. Ukupna mjesečna primanja ispitanika u KM

	N	%
Do 500 KM	27	11
Od 501 do 1000 KM	60	24,6
Od 1001 KM do 1500 KM	57	23,4
1501 KM i više	14	5,8
Odbija	84	35,2
Total	242	100,0

Kada se govori o primanjima novinara možemo reći da se njihove zarade najčešće kreću između 501 KM i 1000 KM 24,6% i 1000 KM i 1500 KM (23,4%). Svaki deseti novinar (11%) ima mjesečna primanja do 500 KM, a preko 1500 KM njih 5,8%. Više od trećine ispitanika (35,2%) nije htjelo da odgovori na ovo pitanje.

Tabela 9. Redovnost plate ispitanika

	N	%
Da, plata je redovna	158	65,3
Ne, kasni do mjesec dana	36	15,9
Ne, kasni do 3 mjeseca	15	6,2
Ne, kasni do 6 mjeseci	2	,8
Ne kasni više od 6 mjeseci	1	,4
Ne znam	5	2,1
Odbija	25	10,3
Total	242	100,0

Kod dvije trećine novinara (65,3%) plate su redovne, dok kašnjenje plata do jednog mjeseca nalazimo kod 15,9% ispitanika, a do tri mjeseca kod 6,2%. Svaki deseti novinar (10,3%), učesnik ovog istraživanja, na ovo pitanje je odgovorio „ne znam“.

Tabela 10. Na pitanje da li im se redovno uplaćuje zdravstveno osiguranje, odgovorili su sljedeće:

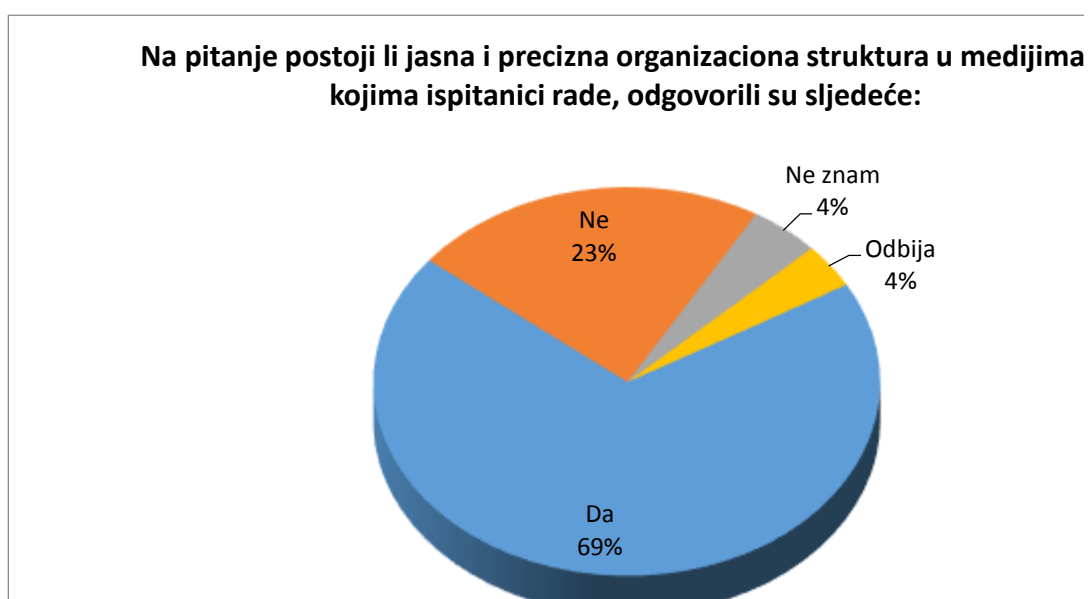
	N	%
Da	145	59,9
Ne	58	24,0
Ne znam	15	6,2
Odbija	24	9,9
Total	242	100,0

Manje od dvije trećine ispitanika (59,9%) je kazalo da im se redovno uplaćuje zdravstveno osiguranje, dok svakom četvrtom novinaru (24,0%) to nije slučaj. Na ovo pitanje nije odgovorilo 16,1% ispitanika.

Tabela 11. Na pitanje da li im se redovno uplaćuje radni staž, odgovorili su na sljedeći način:

	N	%
Da	133	55,0
Ne	59	24,4
Ne znam	22	9,1
Odbija	28	11,6
Total	242	100,0

Radni staž se redovno uplaćuje za 55% ispitanika, za razliku od 24,4% ispitanika koji tvrde da se ova obaveza ne ispunjava redovno. Na ovo pitanje je 9,1% ispitanika odgovorilo sa „ne znam“, a 11,6% je odbilo da odgovori.

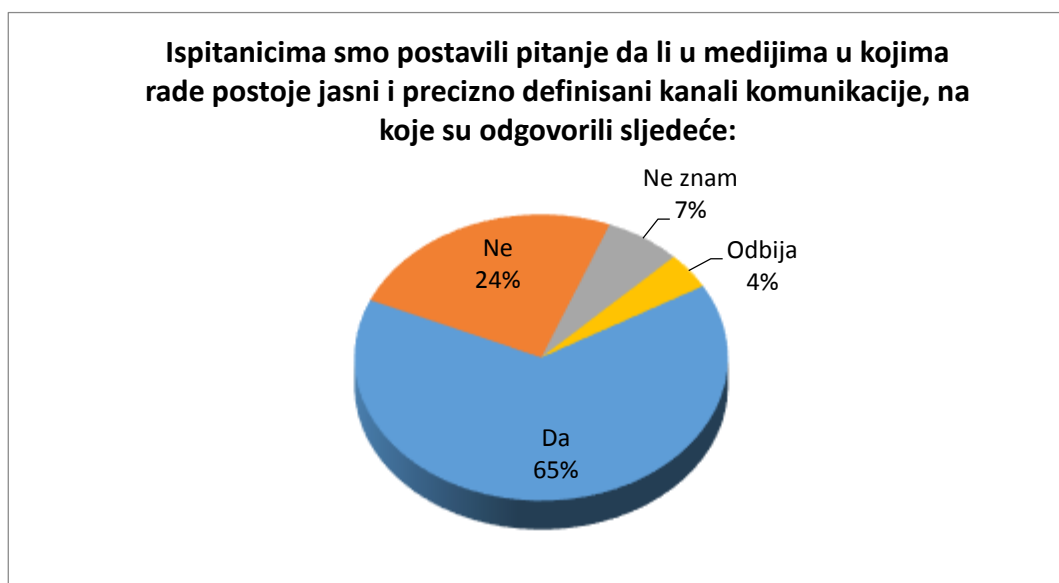
Grafikon 1.

Najveći broj novinara (69%) tvrdi da postoji jasna i precizna organizaciona struktura u mediju u kojem rade, svaki četvrti novinar (23%) nije upoznat sa postojanjem tako precizne i jasne organizacione strukture.

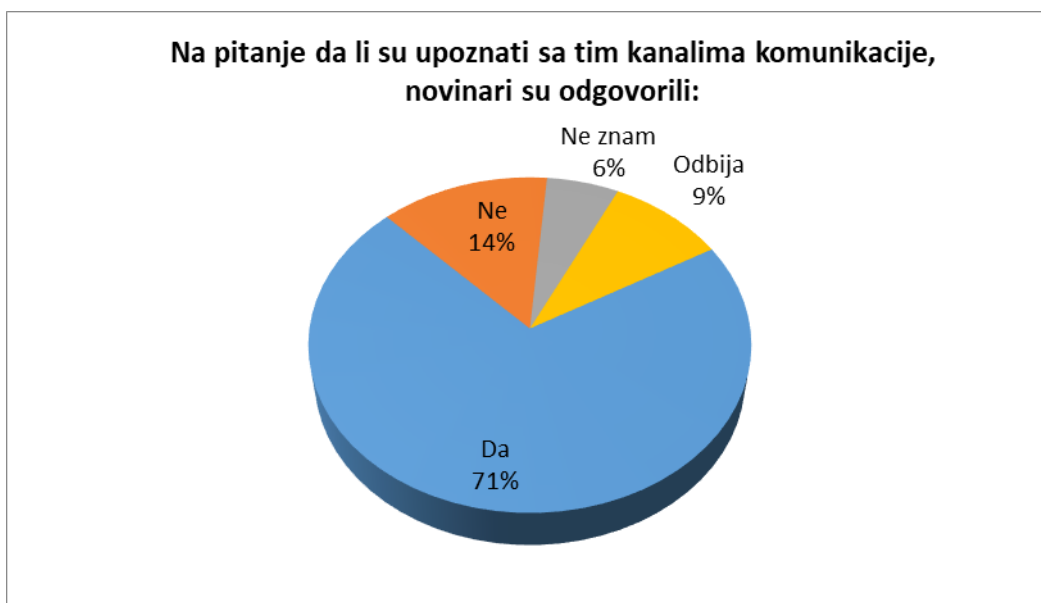
Grafikon 2.

Iako 69% novinara tvrdi da u mediju u kojem rade ne postoji jasna i precizna organizaciona struktura, njih 76% kaže da je upoznat sa tom strukturom, dok svaki deseti ispitanik (10%) tvrdi da nije upoznat.

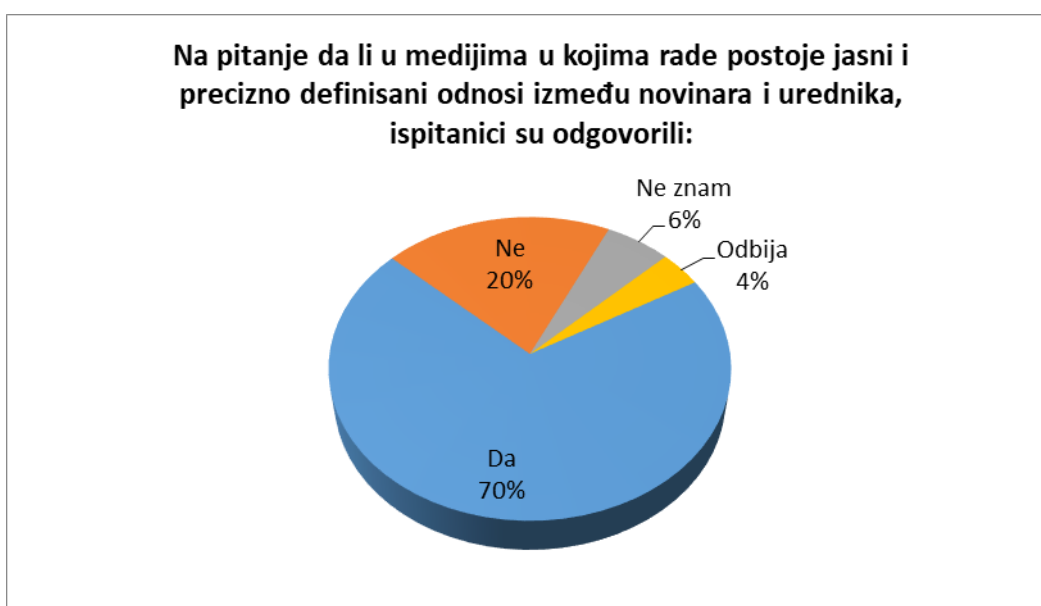
Grafikon 3.

Dvije trećine novinara (65%) tvrdi da u medijima u kojima rade postoje jasni i precizni kanali komunikacije, dok 24% je mišljenja da tako nešto ne postoji.

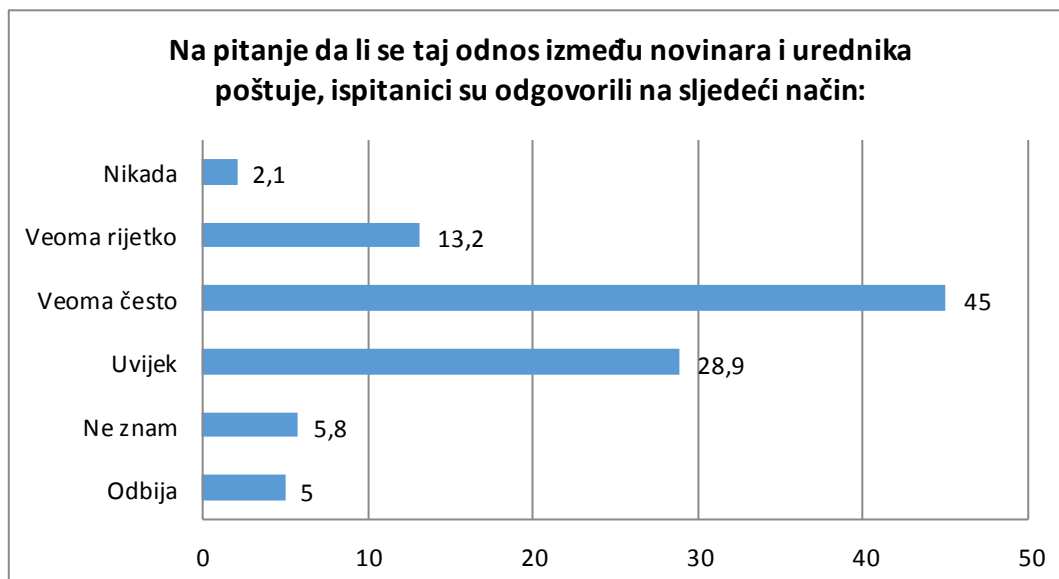
Grafikon 4.

Iako dvije trećine novinara (65%) tvrdi da u mediju u kojem rade postoje jasni i precizni kanali komunikacije, njih 71% kaže da su upoznati sa njima, dok njih 14% ne zna ništa o tome. Na ovo pitanje nije odgovorilo 15% novinara koji su učestvovali u anketi.

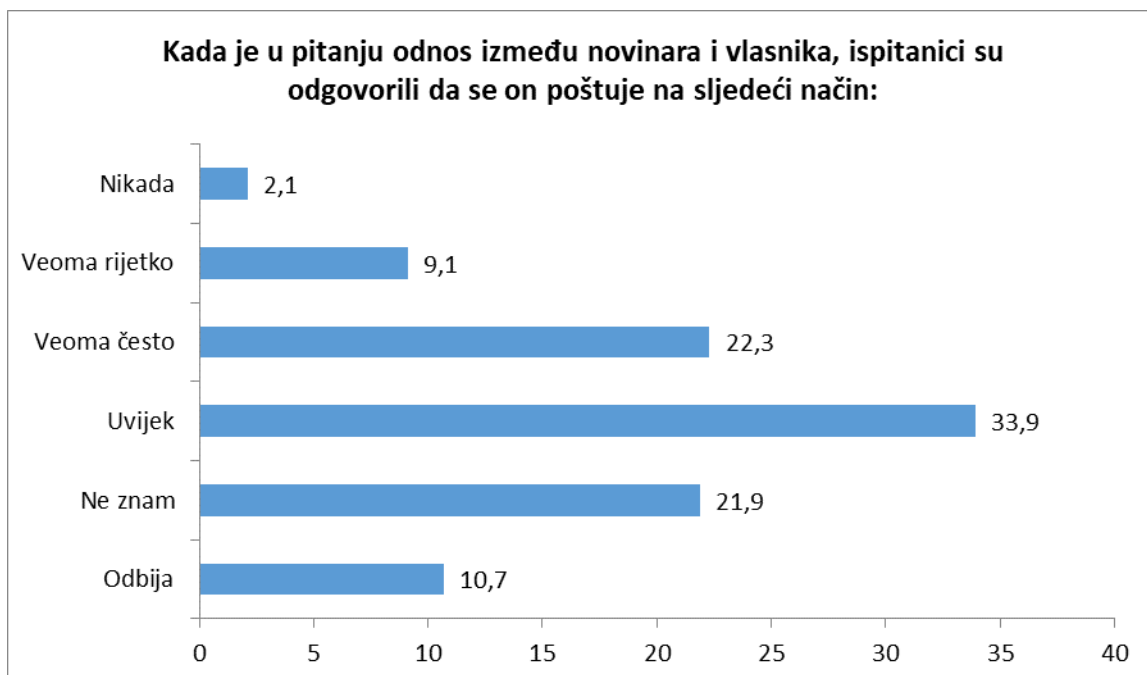
Grafikon 5

Najveći broja ispitanika, njih 70%, tvrdi da u mediju u kojem rade postoji jasan i precizno definisan odnos između novinara i urednika, dok 20% novinara kaže da tako nešto ne postoji u njihovim medijskim kućam.

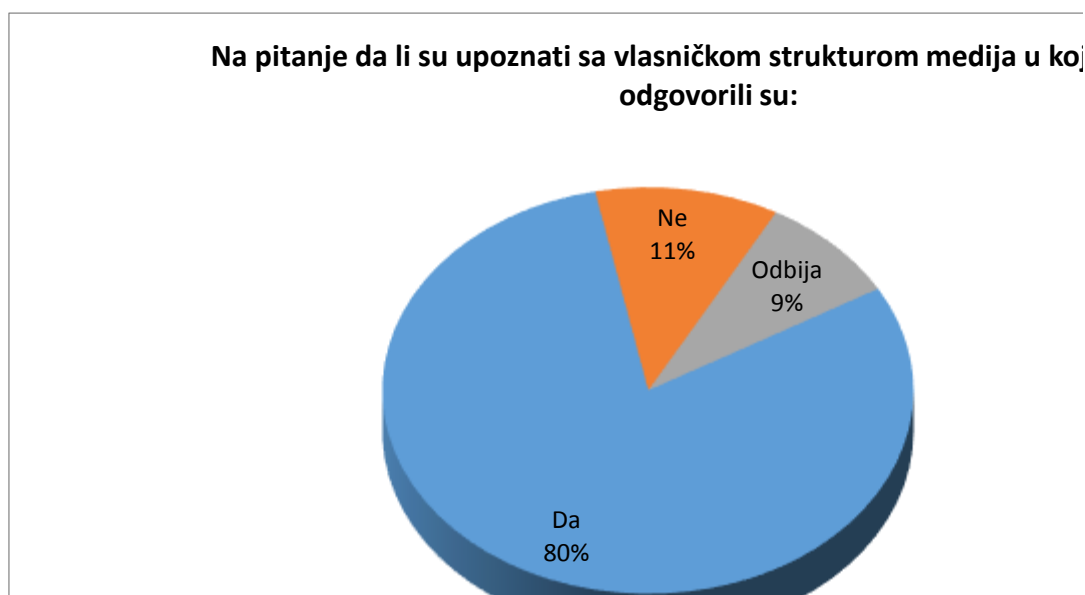
Grafikon 6.

Jasan i precizano definisan odnos između novinara i urednika se uvijek poštuje kod 28,9% novinara, veoma često se poštuje kod 45% novinara, dok se uglavnom ne poštuje kod 13,2% i nikada ne poštuje kod 2,1%.

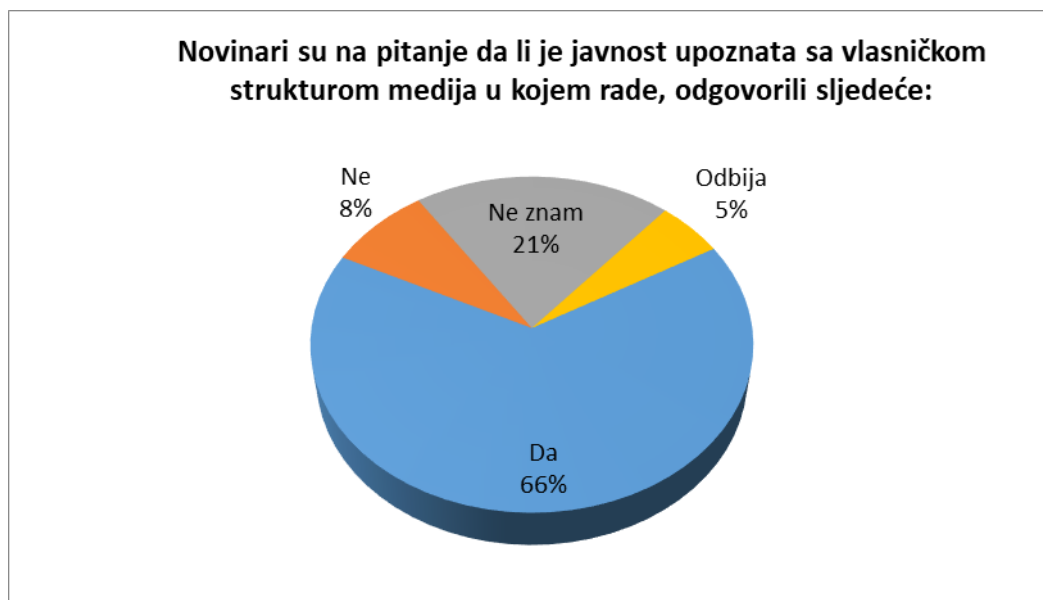
Grafikon 7.

Jasan i precizano definisan odnos između novinara i vlasnika medija se uvijek poštuje kod 33,9% novinara, veoma često se poštuje kod 22,3% novinara, dok se uglavnom ne poštuje kod 9,1% i nikada ne poštuje kod 2,1%.

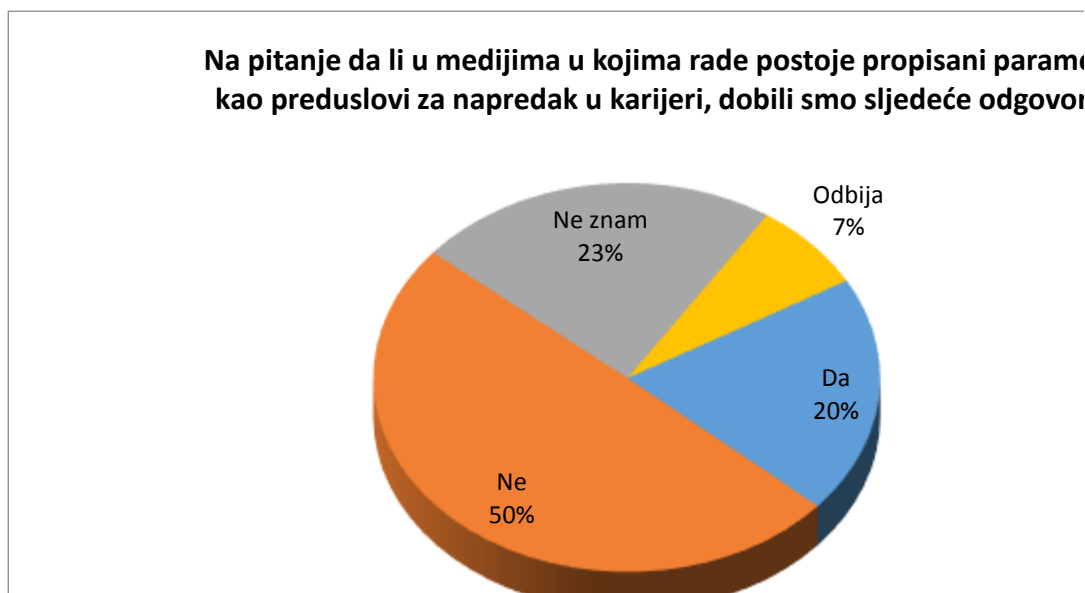
Grafikon 8.

Sa vlasničkom strukturom medija u kojem rade upoznato je 80% novinara, 11% nije, dok 9% nije želilo da odgovori na ovo pitanje.

Grafikon 9.

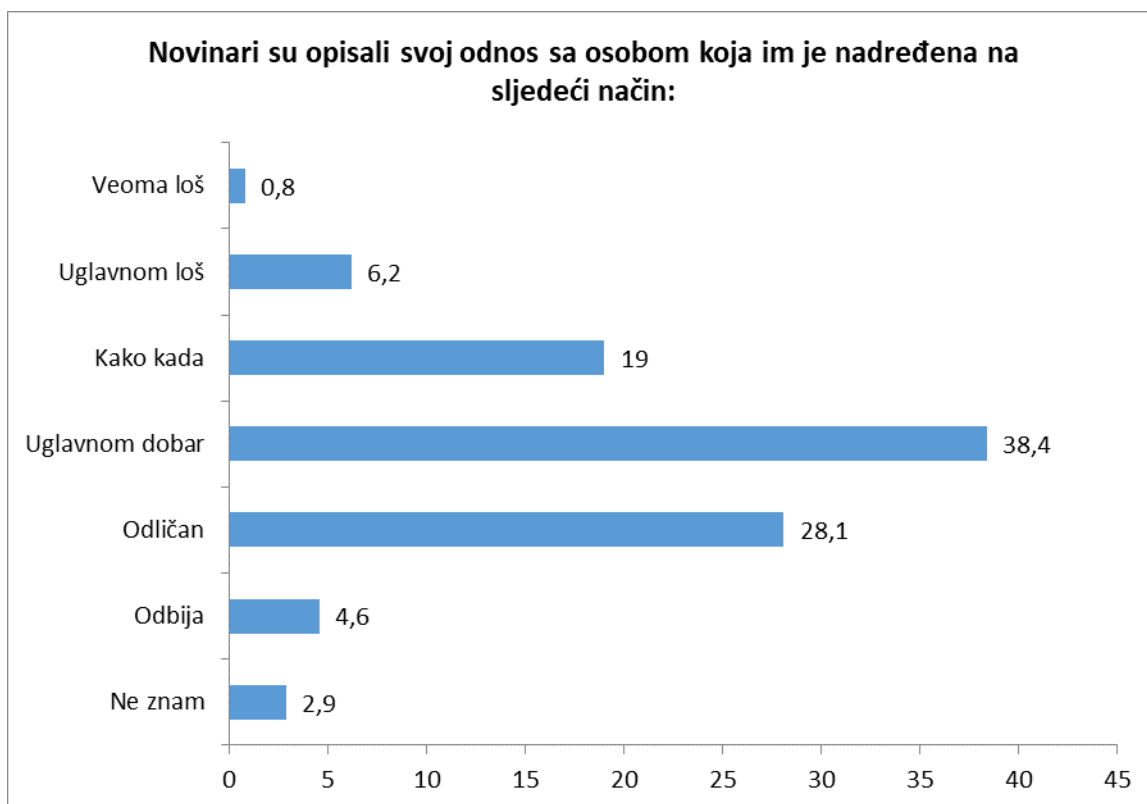
Dvije trećine novinara (66%) smatra je javnost upoznata sa vlasničkom strukturom domaćih medija, dok 8% misli da nije. Interesantno je da svaki peti novinar na ovo pitanje odgovara „ne znam“ dok je njih 5% odbilo da odgovori na ovo pitanje.

Grafikon 10.

Da u mediju u kojem rade postoje propisani parametri kao preduslov za napredak u karijeri tvrdi svaki peti novinar (20%), dok njih polovina (50%) tvrdi da takavi parametri ne postoje. Na ovo pitanje je 23% novinara odgovorilo „ne znam“, a 7% je odbilo da odgovori.

Kada se govori o faktorima koji su važni za napredovanje novinara u karijeri veoma je mali broj kriterijuma koji su formalni tj. jasni i precizni i to su: godine starosti, stepen obrazovanja i stručno usavršavanje, mada prema riječima samih novinara ni to nije garant za napredovanje u poslu. Novinari vrlo često navode da je profesionalnost, odgovornost, inicijativa i kvalitet rada važan preduslov za napredovanje u karijeri, ali i to su kriterijumi koji u velikoj mjeri zavise od subjektivne procjene menadžmenta. Pored ovih kriterijuma novinari često spominju partijsku pripadnost, etničku pripadnost i nepotizam kao važne kriterijume u profesionalnom napredovanju.

Grafikon 11.

Svoj odnos sa nadređenima 28,1% opisuje kao odličan, 38,4% kao uglavnom dobar, a 19% kaže da on varira između dobrog i lošeg. Loš odnos sa nadređenima ima 6,2% novinara, a kao veoma loš 0,8% ispitanika.